

BARNE- OG UNGDOMSKULTURMELDINGEN

UTTALELSE

TIL: Familie- og kulturkomiteen
Kopi: Utdannings- og forskningskomiteen
Kulturdepartementet

Dato: 14.04.2021

Nedenfor følger uttalelse til [Meld. St. 18 \(2020–2021\) Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge](#) fra Norsk teater- og orkesterforening (NTO).

NTO har sett frem til at samarbeidet mellom Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet om en barne- og ungdomskulturmelding skulle bidra til en bedre koordinert kultur- og utdanningspolitikk, basert på en anerkjennelse av den likeverdige betydningen begge disse politikkområdene har forankret i infrastrukturkravet i Grunnlovens § 100 (6) og statens ansvar for å sikre en åpen og opplyst offentlig samtale.

Denne forventningen er ikke innfridd. I stedet er meldingen preget av en gjennomgående asymmetri, der en dominerende skolesektor får legge premissene for en kultursektor som taper sin egenverdi. Samtidig rokkes det ved det grunnleggende kulturpolitiske prinsippet om en armlengdes avstand som skal sikre at kunsten er fri.

Opplevelsen av den profesjonelle kunsten er utelatt både i de overordnede målene for meldingen og i de reviderte målene for Den kulturelle skolesekken (DKS), og kvalitet er i stor grad redusert til medvirkning, relevans og representativitet.

Publikums- og mottakerperspektivet er så godt som fraværende både når det gjelder selve kunstopplevelsen og i opplæringen.

Barne- og ungdomskulturmeldingen representerer med dette en radikal dreining i norsk kulturpolitikk som vi anmoder Stortinget om å reversere.

Vi vil også advare mot at intensivert plan- og rapporteringsarbeid, evaluering og utredning fører til et voksende byråkrati som stjeler ressurser fra barn og unges kunstopplevelser, snarere enn å styrke vilkårene for den frie kunsten og tilrettelegge for bransjens egne initiativer.

Nedenfor kommenter vi deler av meldingen og viser ellers til [NTOs innspill til barne- og ungdomsmeldingen](#) (oktober 2019).

UTILBØRLIG INNGRIPEN I PRODUKSJONS- OG FORMIDLINGSMETODER

Vi anmoder Stortinget om å sikre at det ikke stilles politiske forventninger til eller legges føringer verken på hvordan institusjonene produserer og formidler kunsten, eller hvem de

samarbeider med. I meldingen stiller regjeringen slike forventninger som griper direkte inn i institusjonenes kunstneriske valg og innholdsproduksjon.

Dette er politiske føringer som ikke bare er i strid med armlengdeprinsippet, men som også vil virke ensrettende. Et mangfold av arbeidsmåter i produksjon og formidling er en forutsetning for å sikre målet om uttrykksmangfold også i tilbudet til barn og unge.

I meldingen slås det fast at

Kunsten og kulturen skal være fri og utvikle seg mest mulig på egne premisser. Og så er oppgåva til det offentlege først og fremst å leggje til rette for utvikling og det gjer dei blant anna ved å sørge for at det finst eit vell av ulike finansieringskjelder.

Innholdet og kvalitetsforståelsene i kunsten skal det altså være opp til de frie kunstneriske virksomhetene selv å definere. Kunst- og kulturfaglige beslutninger skal tas på fritt grunnlag og ikke underlegges politisk styring.

Presiseringen om at dette prinsippet om en armlengdes avstand også gjelder for kunst for barn og unge burde være nødvendig. Den viser seg likevel å være betimelig når regjeringen like fullt stiller politiske forventninger til institusjonenes produksjons- og formidlingsmetoder:

Regjeringa forventar at institusjonane i større grad skal inkludere barn og unge i arbeidet sitt, for eksempel ved å bruke ungdomspanel/ungdomsråd, publikumsundersøkingar der barn og unge får delta, eller andre relevante medverknadsmetodar. [...] tillegg forventar regjeringa at institusjonane prioriterer å samarbeide med det frie feltet for å styrkje kompetansen i arbeidet med målgruppa.

Regjeringen understreker at medvirkning skal stå sentralt både i utviklingen av nye produksjoner og i formidlingen for å sikre et relevant, tilgjengelig og mangfoldig kunst- og kulturtilbud.

Alle musikk- og scenekunstinstitusjonene har et tilbud rettet mot barn- og unge. Mange er opptatt av medvirkning og jobber systematisk med deltakelse. Flere institusjoner arbeider også særskilt med å utforske produksjons- og formidlingsformer for å engasjere et ungt publikum på nye måter, i noen tilfeller også gjennom internasjonalt samarbeid og EU-prosjekter. Noen av mange eksempler er omtalt i rapporten om [musikk- og scenekunstinstitusjonenes arbeid med barn og unge](#) som fulgte NTOs innspill til meldingen.

Det er også et utstrakt samarbeid på musikk- og scenekunstmrådet på tvers av de tradisjonelle skillene mellom institusjoner og det såkalte «frie feltet», også når det gjelder produksjon og formidling til barn og unge. Dette mangfoldet av samarbeidsformer er beskrevet og eksemplifisert i rapporten [Kartlegging av samarbeid, ressurs- og kompetansedeling innen musikk og scenekunst](#).

En god tilretteleggende og tillitsbasert kulturpolitikk har vært en forutsetning for denne positive utviklingen i musikken og scenekunsten som i dag er preget av bredt uttrykksmangfold, omfattende og godt samarbeid, høye kvalitetsambisjoner og jevnt høy publikumsoppslutning til tross for en stor økning i konkurrerende tilbud.

Denne tilretteleggende politikken må ikke erstattes av en instruerende politikk som bestemmer hvilke produksjons- og formidlingsmetoder institusjonene skal benytte, ei heller hvem de skal samarbeide med. Det hører med til institusjonenes selvstendige kunstfaglige beslutninger.

Meldingens ensidige og rendyrkede medvirkningsperspektiv, formulert som forventninger til institusjonene, vil også virke ensrettende. Det kan ikke være slik at tilbudet til barn og unge skal reduseres til å speile virkeligheten til barn og unge og treffe det de allerede er opptatt av og kjent med, slik meldingen kan gi inntrykk av:

For at kunst og kultur skal ha ein verdi for barn og unge, er det viktig å involvere dei og høyre på dei. Først da kan kunsten og kulturen spegle av og fortolke verkelegheita til barn og unge på ein måte som gjer at dei kjenner seg att og opplever det som relevant. Kunst og kultur kan bidra til å setje ord på og uttrykkje følelsar, oppfatningar, tankar og idear som er viktige i livet til barn og unge, og på denne måten gi dei ei stemme i samfunnet på lik linje med andre grupper. Derfor må kunst og kultur både skapast og formidlast med barn og unge som deltakarar.

I likhet med voksne skal barn og unge også ha mulighet til å oppleve kunst de ikke visste fantes og som kan åpne for undring, nye perspektiver og nye erkjennelser. Også slik kunst har stor verdi.

ESTETISKE OG HUMANISTISKE FAG I SKOLE OG UTDANNING

NTO anmoder Stortinget om å bidra til en tydeliggjøring av skolens ansvar og sikre at satsingen på barn og unge i kultursektoren følges opp med tiltak for å styrke de humanistiske og estetiske fagene i skolen og lærernes kompetanse i disse fagene.

Kunstforståelse og kritisk refleksjon over kunsten krever fagkunnskap og historiske og teoretiske referanserammer. Det er derfor likeså viktig å styrke de estetiske fagene som humanistiske fortolkningsfag i et mottakerperspektiv som det er å styrke dem i et utøver- og talentutviklingsperspektiv.

Vi mener dette best kan gjøres gjennom en kompetansehevende satsing på så vel de estetiske og humanistiske fagene i skolen, som på kunst- og kulturdelen i andre fag.

Likeså må kunstfagernes plass og kvalitet styrkes i hele utdanningsløpet både for å sikre bredde og mangfold i rekrutteringsgrunnlaget, og for å sikre at utøvere utdannet i Norge kan hevde seg i et globalt arbeidsmarked preget av stor konkurranse og høye kvalitetskrav.

Det må etableres et helhetlig offentlig utdanningsløp for å sikre at grunnplanet i rekrutteringen ikke er overlatt til private skoler med krav om egeninntjening og foreldres betalingsevne.

Skole og utdanning er svært viktig for både mottaker- og utøversiden i kunsten, og disse områdene har stor betydning som premissgivere for musikk- og scenekunstinstitusjonenes arbeid for å nå kvalitetsmålet og for å fremme kulturelt mangfold både i rekrutteringen av personale, kunstnere og publikum.

Langsiktige strategier for å fremme kulturelt mangfold må begynne i skolen, som den unike fellesarenaen den er, hvor holdninger til og kunnskap om kunsten dannes på tvers av sosiale og kulturelle skillelinjer.

I barne- og ungdomskulturmeldingen er avsnittene om de estetiske fagene i skolen rent beskrivende uten noen forslag til tiltak for å styrke kunst som estetisk opplevelse, kunnskap og læringsmetode i skolen.

Tiltakene under overskriften opplæring og fordypning i kunst og kultur er avgrenset til talentprosjekter, mens mottakerperspektivet og betydningen av å styrke kunstforståelsen og fortolkningskompetansen i samfunnet er fraværende.

I strategien *Skaperglede, engasjement og utforskertrang. Praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning* pekes det på mangelfull lærerkompetanse som en hovedutfordring for å sikre kvaliteten. Kun rundt halvparten av lærerne som underviser i de praktiske og estetiske fagene har formell kompetanse i faget, og eldre lærere har i større grad formell kompetanse enn yngre lærere slik at situasjonen kan forverres ytterligere over tid. Dette viser med all tydelighet behovet for å styrke lærerkompetansen i de estetiske fagene.

Vi etterlyser en offensiv satsing som kan bidra til å styrke disse fagernes status og kvalitet, men uten at man går glipp av kompetente lærekrefter eller presser de estetiske fagene inn i kunnskapsmaler, prestasjonstester eller målinger som er fremmede for kunstfagernes egenart.

LEVENDE KUNSTMØTER OG DIGITAL FORMIDLING

Vi anmoder Stortinget om å sikre at barn- og unge får oppleve musikk og scenekunst som skapes i sanntid i møtet med publikum, og at slike opplevelser har en selvskreven plass i DKS-tilbudet. Slike levende kunstmøter kan aldri erstattes av en strømmet forestilling eller konsert. Særlig innenfor scenekunsten fører digitaliseringen med seg store kunstneriske og opphavsrettslige utfordringer.

Samtidig ber vi om at musikk- og scenekunstinstitusjonene sikres økonomiske vilkår som gjør det mulig å utnytte digital teknologi i formidlingsarbeid og utvikling av pedagogisk verktøy.

I meldingen er det beskrevet hvordan barn og unge bruker stadig mer tid foran skjerm og deltagelse på digitale arenaer og i digitale kanaler. Regjeringens svar på dette er at digital formidling må prioriteres for å nå nye målgrupper, og at DKS-tilbudet bør reflektere den medie- og teknologivirkeligheten som barn og unge vokser opp med i dag.

Etter vårt syn bør politikken snarere sikre vilkårene for at barn og unge kan ta del i slike levende kunstmøter som musikken og scenekunsten representerer. Det er også verdt å merke seg at ballett/dans, teater/musikal/revy og opera har trukket til seg flere unge i aldersgruppen 9 til 15 år i perioden 2004 til 2016 ifølge SSBs siste kulturbruksundersøkelse.

Digital teknologi gir samtidig nye muligheter for å styrke institusjonenes formidlingsarbeid og dialogen med skolen. Ikke minst gir teknologien muligheter for å utvikle pedagogisk verktøy som kan kommunisere godt med dagens unge. Utviklingen av nye formidlingsmetoder med bruk av ny teknologi skjer for en stor del nettopp innenfor aktiviteter rettet mot barn og unge. I virksomhetens formidlingsmateriale inngår i dag så vel tradisjonelle verktøy og metoder som bruk av video, spillteknologi, VR-teknologi og interaktive verktøy.

Investeringer i utstyr og kompetanse og utvikling og testing av metoder er imidlertid ressurskrevende og utfordrende å finne rom for innenfor rammetilskuddet for hver enkelt virksomhet. Felles investeringer og kompetansedeling kan derfor i noen tilfeller være tjenlig.

DEMOKRATISK PRISPOLITIKK

Vi anmoder om at institusjonene sikres et handlingsrom til å opprettholde en differensiert prispolitikk for å nå et ungt publikum som opplever pris som en barriere for deltakelse. Krav og forventninger om økt egeninntjening og brukerbetaling må ikke komme i konflikt med målet om større kulturelt mangfold og et likeverdig kulturtilbud som er tilgjengelig for alle på tvers av økonomiske, sosiale og kulturelle skillelinjer.

Ifølge [BUSK-rapporten Barn og unges stemmer](#), som ligger til grunn for meldingen, ønsker barn og unge bedre rabattordninger for billigere inngang på kulturtilbud. Særlig eldre ungdom beskriver økonomi som en hindring for deltakelse.

Forestillinger, konserter og andre aktiviteter for denne målgruppen krever ofte ekstra innsats og ressurser fra institusjonenes side. Samtidig er egeninntektene fra slike aktiviteter ofte lavere enn for ordinære forestillinger på grunn av reduserte billettpriser og i noen tilfeller gratis arrangementer, jf. [Utredning av musikk- og scenekunstinstitusjonenes arbeid med barn og unge](#).

SCENEKUNSTEN OG SPRÅKET

Det er gledelig at meldingen fremhever [scenekunstens betydning for språkutviklingen i Norge](#). Vi ber Stortinget bidra til at barn og unge sikres et scenekunsttilbud også på nynorsk, samisk og

tegnspråk gjennom gode og forutsigbare rammevilkår for de teatrene som har et særskilt språkmandat, og ved at det språklige mangfoldet er en integrert del av DKS-tilbudet.

Vi vil særlig understreke at intensjonen med den nye språkloven – som anerkjenner samiske språk som likeverdige med norsk og gir norsk tegnspråk status som nasjonalt språk – må følges opp også i scenekunstopolitikken.

Det er gledelig at det er et mål å øke andelen produksjoner i DKS med nynorsk som målform, og at samiske kunst og kulturuttrykk skal være en integrert del av ordningen.

Som en del av arbeidet med å styrke språk mangfoldet i DKS må det undersøkes nærmere hvordan det kan sikres at fylkeskommuner og kommuner utvikler modeller som legger til rette for et forutsigbart samarbeid som er godt tilpasset teaterinstitusjonenes planleggingshorisont.

Ettersom bedre tilpassede modeller ikke bare er viktig for selve tilbudet i DKS, men også for de generelle rammevilkårene for teatrenes produksjon og formidling til barn og unge (jf. nærmere omtale nedenfor), kan det få betydelige konsekvenser for språkvariasjonen i teater tilbudet til barn og unge når teatre med et særskilt språkmandat i perioder faller utenfor ordningen.

Vi vil også understreke at teater på tegnspråk bør være en del av DKS-tilbudet. Teater Manu – Norges eneste profesjonelle teater som har tegnspråk som scenespråk – har et stort ønske om å spille for skoler i hele landet som har døve elever integrert.

Det er imidlertid utfordrende for et minoritetsspråklig turnéteater å selge inn tegnspråklige produksjoner til DKS. Det er også vanskelig for skolene å bruke egne midler på en forestilling som primært er rettet mot et fåtall av elevene. Et annet problem er at Teater Manu ikke kan drive oppsøkende arbeid for å identifisere skoler med døve elever, ettersom dette er sett på som helseopplysninger som teatret ikke kan få tilgang til. Teater Manu er i dag avhengig av at skolene har kjennskap til teatret og tegnspråk, og at skolene selv tar kontakt.

DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN – MÅL OG PRINSIPPER

NTO anmoder Stortinget om å sikre at målet med Den kulturelle skolesekken (DKS) om å «medvirke til at elever i skolen får et profesjonelt kunst- og kulturtilbud» opprettholdes sammen med prinsippet om at «elevene skal møte profesjonelle kunst- og kulturtilbud med høy kunstnerisk kvalitet».

Vi ber også om at rollefordelingen mellom kultur og skole opprettholdes og tydeliggjøres, altså at kultursektoren har ansvaret for kulturinnholdet, mens opplæringssektoren har ansvaret for å legge for- og etterarbeid pedagogisk til rette for elevene.

Videre ber vi om at det stilles nasjonale krav til at armlengdeprinsippet ivaretas i styringsstrukturene for DKS på alle forvaltningsnivåene, i samsvar med en varslet lovfesting av dette prinsippet, og at kunstnerisk kvalitet er det førende utvelgelseskriteriet.

Vi ber også om at det legges bedre til rette for at elevene får oppleve den kunsten som allerede produseres av profesjonelle kunstprodusenter i profesjonelle teater- og konsertsaler, og ikke kun produksjoner tilpasset DKS. Dette kan blant annet gjøres gjennom ordninger som muliggjør direkte samarbeid mellom institusjonene og skolene utenom DKS, f.eks. midler til skolene øremerket teater- og konsertbilletter eller billettfond.

NTO er sterkt kritisk til at målet om å «medvirke til at elever i skolen får et profesjonelt kunst- og kulturtilbud» er tatt ut av de reviderte målene for DKS. I tillegg til at *profesjonell kunst* er utelatt fra

målene, er *kvalitet* i stor grad redusert til elevmedvirkning og relevans. Med dette overføres definisjonsmakten over innholdet og kvaliteten i DKS-tilbudet for en stor del til skolen.

Denne tilnærmede utraderingen av den profesjonelle kunsten og begrepet om kunstnerisk kvalitet er ikke en «oppdatering og videreutvikling» av mål og prinsipper slik det fremstilles i meldingen, men en radikal endring av hva DKS skal være. NTO er sterkt kritisk til denne dreiningen som heller ikke kan være i samsvar med overordnet del i læreplanverket som slår fast at kulturelle opplevelser har en *egenverdi*.

Etter vårt syn må det også tydeliggjøres at skolen må gi plass til og har ansvaret for nødvendig for- og etterarbeid, og at dette fordrer en styrking av den kunst- og kulturfaglige kompetansen i skolen.

Fylkeskommunene og kommunene påvirker i stor grad hvilket tilbud eleven får gjennom DKS med ansvar for å programmere, bestille og utvikle produksjoner.

Slik det kommer frem i meldingen er det store lokale og regionale variasjoner både når det gjelder innholdet og hvordan ordningen er organisert og administrert, uten at det stilles andre krav for tildelingen av statlige midler enn at fylkeskommunene og kommunene har et system for å velge ut innholdet i ordningen der de er åpne om hvilke mål og hensyn de legger til grunn. Det stilles altså ingen formelle krav til at armlengdeprinsippet skal ivaretas.

Det er også et problem at DKS-ordningen, i kombinasjon med gratisprinsippet i skolen, fører til at det i langt mindre grad enn tidligere er mulig for institusjonene å selge forestillinger og konserter direkte til skolene utenom DKS.

Denne monopoliseringen skaper betydelig uforutsigbarhet og risiko for de virksomhetene som i lengre perioder faller utenfor DKS-ordningen, og som dermed må forholde seg til et åpent marked alene. Dette gjelder først og fremst enkelte teatre.

Uten skoleelevene som en sikker grunnstamme av publikum blir det særlig vanskelig å drive et nyskapende utviklingsarbeid, og i slike tilfeller bidrar DKS-ordningen utilsiktet til å svekke teatrets vilkår for produksjon og formidling til barn og unge – og derigjennom det samlede scenekunsttilbudet for denne målgruppen i regionen.

MUSIKKBRUKET

NTO anmoder om at Scenekunstbruket får tilført nødvendige midler til å opprette Musikkbruket for å styrke produksjon og formidling av profesjonell musikk til et ungt publikum, i tråd med Stortingets merknader til statsbudsjettet og med bred støtte i bransjen.

Vi anmoder også om at Scenekunstbruket flyttes fra kapittel 325 post 78 *Barne- og ungdomstiltak*, hvor de er plassert sammen med frivillige organisasjoner og amatørvirksomhet, til kapittel 323 post 70 *Musikk- og scenekunstinstitusjoner*, slik at tilskudsforvaltningen av profesjonell kunst for barn og unge organiseres sammen med det øvrige profesjonelle kunstfeltet.

Musikkbruket svarer på reelle behov i bransjen, og initiativet er godt forankret og har bred støtte blant arrangører og kunstnere, men også blant fylkeskommunene som forvalter DKS lokalt og som alle inngår i Scenekunstbrukets medlemsnettverk.

Av alle disse samarbeidende aktørene blir Scenekunstbruket ansett som en viktig og nødvendig ressurs for å sikre kvalitet og mangfold i scenekunsttilbudet innenfor DKS – gjennom faglige nettverk, kvalitetsvurdering, arrangørstøtte og produksjonsmidler.

Et flertall på Stortinget er positive til at Norsk Scenekunstbruk får muligheten til å etablere Musikkbruket etter samme modell (jf. [Innst. 14 S \(2020-2021\)](#)).

Det er bemerkelsesverdig at regjeringen verken lytter til bransjen eller følger opp Stortingets merknader til statsbudsjettet, men i stedet avviser en etablering av Musikkbruket. Dette til tross for at

regjeringa vil sikre at det blir skapt eit mangfald av musikkproduksjonar retta mot barn og unge (...) og utrede moglegheiter for ordningar som stimulerer til auka kompetanse om å programmere og arrangere for den unge publikumsgruppa.

Begrunnelsen deres for å utelukke Musikkbruket som et svar på dette er at DKS er en desentralisert ordning, og at det derfor ikke bør opprettes nye strukturer på nasjonalt nivå.

I stedet vises det til avsetningen på 4 mill. kroner til å styrke innholdet i DKS-ordningen som Kulturtanken skal fordele til fylkeskommunene, samt til Kulturfondets betydning for å stimulere til et mangfold av musikkproduksjoner for den unge publikumsgruppen.

Vi vil understreke at Musikkbruket *ikke* er en ny struktur, men en utvidelse av Scenekunstbrukets oppgaver og organisasjon. Musikkbruket bygger dermed på verdifull erfaringsbasert kunnskap og en allerede velfungerende ordning som er utviklet organisk over tid i takt med DKS.

Gjennom en slik allerede vel etablert struktur blir armlengdeprinsippet ivaretatt og beslutningsmyndigheten spres ved at både Kulturrådets kvalitetsforståelser og fylkeskommunenes innflytelse over innholdet i DKS suppleres av en uavhengig og kompetent aktør.

KULTURTANKEN

NTO anmoder om at Kulturtankens rolle og videre drift utredes i lys av målet om at mest mulig midler skal kanaliseres direkte til elevenes kunstopplevelser, og at en slik gjennomgang sees i sammenheng med en vurdering av Kulturrådets oppgaver og videre organisering.

Vi vil understreke at en fremtidig organisering ikke må skille kunst og kultur for barn og unge fra det øvrige profesjonelle kunstfeltet, slik det nå legges opp til med overføringene av forvaltningsoppgaver til Kulturtanken.

I tillegg bør det vurderes hvordan man best sikrer både kvalitet og uavhengighet i kunnskapsproduksjonen, og om det bør etableres et eget forskningssenter for kultursektorforskning, jf. Grund-utvalgets rapport En kunnskapsbasert kulturpolitikk (2012).

NTO er ikke alene om å spørre hvordan det kan være god ressursutnyttelse å kanalisere om lag 70 mill. kroner årlig til nasjonal forvaltning av DKS som er en desentralisert ordning. Kulturtanken er blitt kritisert fra flere hold, og i tildelingsbrevet for 2021 er det varslet en vurdering av direktoratets ansvar og oppgaver i barne- og ungdomskulturmeldingen.

Det er oppsiktsvekkende at en evaluering av Kulturtanken likevel er fraværende i meldingen, og at direktorat i stedet får tilført flere oppgaver også utover det opprinnelige mandatet.

Kulturtanken skal ha en rolle i alt fra pilotprosjekter og forvaltning av søknadsbaserte ordninger, til å forankre DKS i kunstutdanningene og systematisere erfaringsutveksling mellom kunstneriske virksomheter – alt dette med mål om at barn og unge får medvirke og påvirke.

I både Kulturtanken og Kulturrådet er det i tillegg bygget opp store avdelinger for kunnskapsproduksjon, uten at det reflekteres over dobbeltrollen som tilskuddsforvalter og utøver eller betydningen av uavhengig og kritisk kunnskap.

I tildelingsbrevet leser vi videre at Kultutanken fra 2022 også skal forvalte tilskuddet til flere av virksomheten på kap. 320 post 78 som har fått navnet *barne- og ungdomstiltak*.

Vi er sterkt kritiske til at man på denne måten skiller kunst og kultur for barn og unge fra det øvrige profesjonelle kunstfeltet.

I den anledning viser vi til evalueringen av Kulturrådets prosjekt *Kunstløftet* og begrunnelsen for at denne satsingen ble avsluttet i 2015 samtidig med at faglig utvalg for barne- og ungdomskultur ble avviklet og avsetningen til prosjektstøtteordningen for barne- og ungdomskultur ble fordelt på de andre fagområdene i Kulturfondet.

Hovedbegrunnelsen for denne omleggingen var en antagelse om at en fortsatt særbehandling av prosjekter for barn og unge ville virke mot målet om å heve statusen til og utvikle barne- og ungdomskulturfeltet.

STATENES ANSVAR OG LOKALT SELVSTYRE

NTO anmoder Stortinget om at staten bidrar økonomisk til en styrking av kulturskolen, og at det følger friske midler med en utvidelse av DKS til å omfatte barnehagene.

Ellers er vi glade for at kulturskolen fremdeles skal være hjemlet i opplæringsloven og støtter Creo m.fl. i at det bør fastsettes en egen forskrift til opplæringsloven, som blant annet regulerer krav til faglig nivå, kapasitet og nivået for egenbetaling i kulturskolene.

Vi vil samtidig advare mot tiltak som fører med seg unødig byråkrati med intensivert plan- og rapporteringsarbeid. Det må være et mål at minst mulig midler og ressurser bindes opp i administrasjon både på tilskudds- og mottakersiden.

Det også viktig å sikre at kommunalt planarbeid på kulturområdet understøtter, og ikke kommer i konflikt med, armlengdeprinsippet ved at frie kunstneriske virksomheter brukes som virkemidler for å oppnå eksterne mål eller påføres detaljerte politiske føringer gjennom planverket.

Flere av de nasjonale kulturpolitiske satsingene for barn og unge er det kommunene og fylkeskommunene som har ansvaret for. Dette gjelder blant annet kulturskolene og DKS.

I meldingen vises det til svært store variasjoner mellom kommunene og mellom fylkeskommunene når det kommer til prioriteringer og oppgaveløsning. Dette gjelder ikke minst kulturskolen hvor det er store variasjoner og utfordringer knyttet bl.a. til rekruttering og sosiokulturelle forskjeller, ventelister og egenbetaling.

Likevel avviser regjeringen Enger-utvalgets forslag om å gi større oppmerksomhet og mer penger fra staten til slike lokale aktører, som heller ikke hadde blitt prioritert i perioden 2005-2014.

Med henvisning til et overordnet mål om å styrke det lokale selvstyret, er dette utfordringer som ifølge regjeringen i hovedsak må løses lokalt. Til forskjell fra andre sektorer er det, og skal det altså ifølge regjeringen, være opp til hver enkelt kommune og fylkeskommune å bestemme i hvilken grad kultur skal prioriteres.

Dette til tross for at det er et viktig nasjonalt mål å sikre at barn og unge får et likeverdig kunst- og tilbud av høy kvalitet, uavhengig av hvor de bor og uavhengig av sosiokulturell bakgrunn.

I meldingen varsles det at vi ikke kan forvente økte midler til DKS verken i overskuddet fra Norsk Tipping AS eller over statsbudsjettet. Ansvaret for videre vekst og utvikling tillegges dermed kommunenes og fylkeskommunenes selvstendige prioriteringer innenfor rammetilskuddet.

Denne ansvarsfraskrivelsen kommer sammen med en utvidelse av DKS til å omfatte barnehagen, uten noen statlig ressurstilførsel.

Når regjeringen har tatt et politisk valg om å ikke prioritere økte statlige midler til kulturen fremover, kan det synes som om de eneste virkemidlene de sitter igjen med er tiltak som kan bidra til at kultursektoren trekkes inn i kommunal planlegging. Et forslag er å utvide kulturloven med en planbestemmelse som forplikter kommunen og fylkeskommunene til å lage en oversikt over statusen og behovene på kulturfeltet. Vi kan vanskelig se hvordan dette kan løse de grunnleggende utfordringene.

Det nevnes heller ikke at revisjonen av kulturloven også, i henhold til kulturmeldingen, skal omfatte en egen bestemmelse om armlengdeprinsippet for å sikre at dette grunnleggende prinsippet ivaretas på alle forvaltningsnivåene. Vi vil understreke at dette er likeså relevant når det gjelder produksjon og formidling av profesjonell kunst til barn og unge som ellers i kultursektoren.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Marta Færevaaq Hjelle
styreleder

Morten Gjelten
direktør

NTOS MEDLEMMER

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) har 50 medlemsvirksomheter innenfor musikk og scenekunst. Disse omfatter alle landets større offentlig støttede institusjoner innenfor områdene teater, dans, opera og musikk.

Medlemmene har karakter av å være faste/varige, profesjonelle institusjoner med skiftende kunstnerisk ledelse og et ordnet arbeidsgiveransvar.

NTOs medlemmer er i det øvrige organisert ulikt med forskjellige driftsformer og arbeidsmåter, og med ulik vektning av egenproduksjon, samproduksjon og programmering av gjestespill. Hver enkelt institusjon ivaretar, innenfor sin egendefinerte kunstneriske profil, et bredt spekter av individuelle kunstnerskap og prosjekter som samlet representerer et mangfold av estetiske uttrykk.

MEDLEMSOVERSIKT

Scenekunstvirksomheter

[Bergen Nasjonale Opera](#)
[BIT Teatergarasjen](#)
[Black Box teater](#)
[Brageteatret](#)
[Bærum kulturhus](#)
[Carte Blanche](#)
[Dansens Hus](#)
[DansiT – Dansekunst i Trondheim og Midt-Norge](#)
[Den Nationale Scene](#)
[Det Norske Teatret](#)
[Det samiske nasjonalteatret Beaivváš](#)
[Det Vestnorske Teateret](#)
[Dramatikkens hus](#)
[Haugesund Teater](#)
[Hålogaland Teater](#)
[Kloden](#)
[Nationaltheatret](#)
[Nordland Teater](#)
[Norsk scenekunstbruk](#)
[Opera Østfold](#)
[Oslo Nye Teater](#)
[Peer Gynt](#)
[Riksteatret](#)
[Rogaland Teater](#)
[Rosendal Internasjonale Teater](#)
[Skuespiller- og danseralliansen](#)
[Teater Ibsen](#)
[Teater Innlandet](#)
[Teater Manu](#)
[Teater Vestland](#)
[Teatret Vårt](#)
[Trøndelag Teater](#)

[Turnéteatret i Trøndelag](#)

[Unge Viken Teater](#)
[Vega Scene](#)
[Østfold Internasjonale Teater](#)
[Åarjelhsaemien Teatere](#)

Musikkvirksomheter

[BIT20 Ensemble](#)
[Det Norske Blåseensemble](#)
[Det Norske Kammerorkester](#)
[Det Norske Solistkor](#)
[Edvard Grieg Kor](#)
[Musikkselskapet Harmonien](#)
[Oslo Quartet Series](#)
[Riksscenen](#)
[Stavanger Symfoniorkester](#)

Musikk og scenekunst

[Arktisk Filharmoni](#)
[Den Norske Opera & Ballett](#)
[Kilden teater og konserthus](#)
[Trondheim Symfoniorkester & Opera](#)

